

Mr. sc. Blanka Matković: Hrvatskoj je dosta lažne povijesti

“Jedan francuski diplomat prigovorio mi je prije desetak dana zašto istražujem samo komunističke zločine, ne i one ustaške. Odgovorila sam mu da njegova politika može biti čobanac, a moja znanost ne”

Objavio: BPortal - 26. srpnja 2017.

Blanka Matković

“Jedan francuski diplomat prigovorio mi je prije desetak dana zašto istražujem samo komunističke zločine, ne i one ustaške. Odgovorila sam mu da njegova politika može biti čobanac, a moja znanost ne”, rekla je u razgovoru s Ivicom Marijačićem za Hrvatski tjednik br. 607 od 12. svibnja 2016. mr. sc. Blanka Matković, hrvatska znanstvenica, povjesničarka, trenutno na doktoratu na Odsjeku za političke znanosti i međunarodne studije na Warwicku. U nastavku donosimo samo manji dio iznimno zanimljivog intervjua.

Goldsteinovo elementarno neznanje

Premda je zajedno s kolegom Stipom Pilićem još prije dvije godine u ‘Radovima’ Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru objavila znanstveni rad pod naslovom ‘Poslijeratni zarobljenički logor Jasenovac prema svjedočanstvima i novim arhivskim izvorima’ tek sad je izazvao shizofrenu reakciju čuvara jasenovačke komunističke dogme.

Dosad je njezin rad bio više u znaku ignoriranja, a sada je u znaku linča.

Upitana zašto se toliko brani beogradska istina o Jasenovcu i zašto se toliko opire novim znanstvenim spoznajama koje dokazuju da je Jasenovac bio i komunistički logor mr. sc. Matković kaže: “Citirat ću Slavka Goldsteina koji je u svojoj knjizi pamfletu započeo poglavlje o poslijeratnome logoru istaknuvši da su prilikom povlačenja ustaše i Nijemci u Jasenovcu zapalili čak 433 kuće od ukupno 500 kuća, jer su, eto, ‘očaj i bijes totalnoga poraza teško kontrolirali’. Osim što je pokazao elementarno neznanje, jer prema podacima Narodnoga odbora kotara Novska, ukupan broj kuća u Jasenovcu 1945. iznosio je 494, od čega je potpuno srušeno 80 kuća, a manje oštećeno 130, Goldstein je ustvari, dao odgovor na pitanje zašto su krugovi u kojima svi putovi vode upravo do njega spremni braniti svoju laž do zadnje kapi krvi.” kaže mr. sc. Matković i dodaje da Goldstein, naravno nije jedinstvena biljka u ovoj bajci koju ‘dekorira’ čitava plejada što stvarnih, što samoproglašanih povjesničara.

“Konačno utvrđivanje činjenica nije u interesu onih koji od Jasenovca, ali i Bleiburga već desetljećima žive i koji su to veoma dobro kapitalizirali.”... “Među njima su, naravno, i političari koji su ujedno najzaslužniji za konstantno politiziranje ratnoga Jasenovca iako nas istodobno nastoje ušutkati s tvrdnjom da žrtve treba poštivati, pokloniti im se i s tom pričom konačno završiti. Time nam zapravo poručuju da začepimo usta, prestanemo postavljati pitanja i pokorimo se njihovoj volji”, upozorava hrvatska znanstvenica.

“Ovakvo stanje odgovara ne samo tzv. antifašistima, već i onima koji pričama o lustraciji i stotinama vijenaca prikrivaju vlastiti nerad, neznanje i lijenost, a katkad i neke druge stvari kojima bi se trebale baviti neke druge institucije. Biračima treba servirati što više igara uz pokoju hrvatsku zastavu i parolu ne bi li lakše zaboravili na prazne trbuhe i ostale probleme”, ističe mr. sc. Matković.

Revizijom povijesti shvaćamo što smo od naših predaka naslijedili

Hrvatska povjesničarka kaže da su od prvoga dana znali da će poslijeratni logor Jasenovac biti ta nagazna mina koja će s druge strane izazvati histeriju i sveopće ludilo. ‘Borci protiv revizionizma’ spavali su zimski san misleći ono što misli velika većina u Hrvatskoj: ‘dokumenata nema, Partija je sve to očistila’. ‘Pilić i ja držali smo se jedne naše mantre da Partija ne može očistiti koliko mi možemo naći.’ ‘Jasenovac im predstavlja ponajveći problem jer onaj koji dokaže, a upravo smo pukim slučajem baš mi ti koji su dokazali, da se u Jasenovcu ‘nešto’ događalo i nakon svibnja 1945., je onaj koji je uzdrmao temelje svih jasenovačkih mitova. Namjerno rabim množinu jer ovdje se ne radi o samom jednome mitu. Ako su nam lagali o poslijeratnome Jasenovcu, a jesu, o čemu su nam još lagali?’, pita se mr. sc. Matković i dodaje između ostalog “Ono što se sada u Hrvatskoj događa nije relativizacija ustaštva, kako oni to nazivaju, jer im treba dežurna babaroga, već je to relativizacija ili preporod naše kulture, znanosti, misli, našega vlastitog identiteta, ali i bitan dio demokratskog odrastanja. To je katarza kroz koju moramo proći da bismo shvatili što doista jesmo, a revizija povijesti je ono što nam treba da bismo shvatili što smo točno od naših predaka naslijedili.”

Znakovi bolesti i totalitarizma

“Za početak je potrebno o ovim događajima raspravljati na znanstven način, a ne služeći se apstraktnijim izrazima poput ‘ustaško zlo’, ‘ustaška zmija’, ‘zločinačka tvorevina’, ‘ustaški zloduh’ i sličnima.” Namjerno korištenje izraza kojima se sve ‘negativno’ automatski vezuje sa spiritualnim i vječnom borbom između dobra i zla očito je odlika totalitarnih režima koji i na taj način šalju poruku da ne smijemo vjerovati u bilo što osim u njih jer sve ostalo jednostavno mora biti loše. Promatrajući to iz perspektive nekih drugih znanosti, radi se o čistoj dehumanizaciji neprijatelja. “Ja sam na Warwicku završila i jednogodišnji program iz psihologije i za završni rad pisala sam upravo o obrambenim mehanizmima u vojnim sukobima i dehumanizaciji neprijatelja. U mojoj će se novoj disertaciji između ostaloga raspravljati i o tomu jesu li tzv. pomirba, normalizacija, demokratizacija i izlječenje društva u cjelini uopće mogući bez te početne faze u kojoj je prvo potrebno ‘humanizirati’ ne samo neprijatelje već i sebe same. Dehumanizacija neprijatelja ustvari je dvosmjerna ulica jer vodi i prema gubitku individualnoga identiteta onih koji ju prihvaćaju i koji time postaju dio mase i time se odriču bilo kakve osobne odgovornosti”, ističe znanstvenica. Opisujući eksperiment psihologa Milgrama, povjesničarka dodaje “Nema u Hrvatskoj napretka sve dok ‘genie in a bottle’ vlada umjesto razuma i osjećaja vlastite odgovornosti. Kad vlastodršci prizivaju duh u dehumanizaciji neprijatelja pa govore o ustaškome zloduhu, onda je to znak bolesti i znak totalitarizma.”

Šutnja, ignoriranje i kukavičluk hrvatskih institucija

Od vladajućih garnitura ne očekujem apsolutno ništa “jer u 26 godina dokazali su samo jedno, a to je da na njih ne treba računati”, kaže mr. sc. Matković o hrabrosti hrvatskih političara i (ne)spremnosti na riskiranje vlastite fotelje. Za predsjednicu kaže da ima – nula posto hrabrosti i da nitko od hrvatskih političara, unatoč nedvojbena dokazima, nema petlje reći ‘Jest, Jasenovac je bio logor i nakon 1945. godine’: “Nitko nema petlje jednostavno pročitati arhivski dokument i to zato što je građanin Goldstein rekao drukčije. Ministar Hasanbegović brzinski prima Goldsteina, ali na moje dopise mjesecima ne odgovara”.

Ona i kolega Pilić više su puta slali dopise JUSP Jasenovac i tražili odgovore, odgovore nisu dobili. Također, drži neobičnim da se u jednoj ‘demokratskoj zemlji’ nitko nije osvrnuo na izjavu kojom jedan obični građanin od ministra traži da krši zakon.

“Goldstein traži od ministra Hasanbegovića da krši zakon i da ne zapošljava u Jasenovac kustose koji drukčije ideološki misle od postojećih kustosa.”

Kad su započeli ovo istraživanje prije deset godina, znali su da će to biti hod po trnju, bili su spremni na svakojake prepreke, pokušali su surađivati i s drugim povjesničarima i istraživačima.

Od samoga početka držali su se nekoliko znanstvenih, ali i sigurnosnih pravila kojima se sprječavalo eventualno curenje informacija. S vremenom se u njihovoj blizini našla osoba koja im je osobno ili preko nekih svojih ljudi redovito činila štetu. Također su počela i telefonska uznemiravanja, a bilo je i drugih ljudi koji su pokušali raznim diverzijama ometati njihov znanstveni rad “no naši rezultati su tu i za njih je to najveći poraz. Podatci koje imamo i dalje su zaštićeni na različite načine, posebno u ovoj situaciji masovne histerije”, kaže mr. sc. Matković.

Uznemiravanja i diverzije nisu prijavili MUP-u, jer nemaju povjerenja u tu instituciju.

Očaj i bijes totalnoga poraza teško je kontrolirati

Omalovažavanju se otvoreno priključila ravnateljica JUSP Jasenovac Nataša Jovičić, osoba kojoj Matković i Pilić pišu punih 16 mjeseci.

“Toj gospođi nije bilo dovoljno to što smo mi besplatno odradili posao za koje neki drugi primaju novac, već je morala opaliti po nama kao neozbiljnim povjesničarima. Ja sam disertaciju o komunističkim zločinima, uključujući Bleiburg i poslijeratni Jasenovac, obranila na sveučilištu čiji je Odsjek za povijest na QS rang ljestvici sveučilišta 22. na svijetu, a humanističke znanosti na Timesovoj ljestvici 30. Moja disertacija obranjena je pred profesorima koji su doktorirali na Oxfordu, Cambridgeu, London School of Economics (LSE) i Sveučilišta Humboldt u Berlinu koji su o toj disertaciji imali samo riječi hvale, pa se postavlja pitanje želi li Nataša Jovičić, osoba bez ikakve diplome iz povijesti, reći da se redom radi o šarlatanima”, kaže mr. sc. Matković, dodavši “što mislite što u svjetskoj historiografiji više vrijedi: rezultati istraživanja na Warwicku ili mišljenje neke xy osobe iz minijaturnog muzeja u Hrvatskoj? Upravo se u tom odgovoru krije razlog posljednjim napadima na nas, pa ću citirati još jednom Goldsteina: očaj i bijes totalnoga poraza teško je kontrolirati.”

Ovo nije tema za bojažljive, već samo one s tvrdom šijom koji su spremni u ovome boju stradati

Povjesničarka Matković kaže da je hrvatska povijest od 1945. naovamo sustavno kontaminirana i bez sustavnih i temeljitih istraživanja katkad je vrlo teško reći što istina jest, a što treba iznova istražiti. Ono što se u Hrvatskoj sustavno podmeće kao ‘revizionizam’, “ovdje u Britaniji nazivamo ‘doprinos znanju’. Ovdje disertacije nisu reciklaže pamfleta, nego su najčešće potpuni iskorak u novo i nepoznato područje. Istraživači u Hrvatskoj prvo se moraju osloboditi toga nametnutog kompleksa ‘negativnog revizionizma’”.

JUSP Jasenovac mr. sc. Matković opisuje kao “političku ispostavu koja pažljivo balansira između nekoliko ideologija i lobija, a najvažnije je da se zadovolji forma ‘80-100 tisuća žrtava’ umjesto da se zaposlenici profesionalno i odgovorno bave poslom za koji su plaćeni.”

Donekle ih može shvatiti, jer moguće da su neki od njih u strahu za svoj posao, ali “to nije isprika za ono što se ondje događa jer hrvatska povijest i ugled RH daleko su važniji od nećijih privatnih interesa. Ovo nije tema za bojažljive, već samo one s tvrdom šijom koji su spremni u ovome boju stradati”, ističe mr. sc. Matković, dodajući “ovakvim načinom rada JUSP Jasenovac nastavlja pumpati svoju bazu podataka znajući da ih sustav štiti jer oni ne moraju dokazati ništa, a mi moramo dokazivati da u Jasenovcu nije umro netko tko možda nikada nije ni postojao.”

Nismo se dužni pokoravati ničijim teorijama o Jasenovcu bez dokaza

“U hrvatskoj je javnosti previše sveznadara čije bi karijere i utjecaj propali kad bi oni konačno priznali da jednostavno nešto ne znaju, a da ne spominjem izvore novca koji bi zasigurno presušili”, kaže mr. sc. Matković o problemu ega onih koji se javnosti nastoje nametnuti kao Bog i batina.

“Pravoga novinarstva u Hrvatskoj je malo, ali to ne mijenja činjenicu da je u samoj svojoj biti novinarstvo u pojedinim elementima slično znanosti. Dužnost novinara je da izvješćuje, a ne da moralizira i određuje što javnost smije ili ne smije znati, kao što je to slučaj u Hrvatskoj. Nezavisni novinar nikad se ne bi smio pokloniti niti jednome imperativu politike, baš kao što to ne smije činiti ni znanstvenik. Svaki onaj koji uporno pokušava nametnuti bilo kakve teorije, zaključke ili dogme treba predočiti dokaze jer bez dokaza te tvrdnje nisu znanost. Dužnost znanstvenika je takve tvrdnje preispitivati, a dužnost novinara je postavljati pitanja i obavješćivati javnost, a ne pokoravati se bilo čijim interesima.”

Za sebe mr. sc. Matković kaže da je neposlušna. Hrvatski ropski mentalitet često naginje traženju nekakvih ljubičica bijelih, bio to Tito, Tuđman li ministar bilo čega, koje se uzdiže na pijedestal i od njih očekuje nekakav spas. Citirajući Starčevića “Ako trebate gončina, tražite ga drugdje...”, povjesničarka dodaje da “predavanja nema, ali treba se takva načina razmišljanja osloboditi i shvatiti što su to osobni integritet i sloboda. To naročito vrijedi u znanosti. Zato je osnovna poruka moga i Pilićeva rada oduvijek bila da svaki pojedinac ima pravo znati istinu o životima i smrtima onih koje je nekoć volio. Svi mi imamo pravo tugovati, pokopati i odati počast. Nema toga zakona koji nam to osnovno ljudsko pravo može zabraniti, bez obzira na to dolazio takav pokušaj iz Hrvatske ili inozemstva”, zaključuje mr. sc. Blanka Matković u razgovoru za Hrvatski tjednik, kojega u cijelosti možete pročitati u br. 607 od 12. svibnja 2016. godine.

* Znanstvenica Blanka Matković rođena je 1976. u Splitu, gdje je završila osnovnu i jezičnu gimnaziju. U Zagrebu je diplomirala jednopredmetnu povijest na Filozofskom fakultetu i novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti. Na tome je fakultetu kasnije magistrirala međunarodne odnose i nacionalnu sigurnost i stekla stupanj mr. sc. Samostalno istraživanje započela je 2006. i istraživala u gotovo svim arhivima u Hrvatskoj, Sloveniji te arhivu u Londonu. Od 2011. objavila je 17 znanstvenih radova i koautor je pet knjiga. Od 2012. studira na Sveučilištu Warwick. Trenutno je na doktoratu na Odsjeku za političke znanosti i međunarodne studije na Warwicku gdje piše dizertaciju na temu ‘Socio-Psychological Perspectives on Grassroots Peacebuilding in Northern Ireland and Croatia’ pod mentorstvom dr. Mirande Alison i dr. Briony Jones.

Izvor: Narod.hr/Hrvatski tjednik

Photo: Hrvatski tjednik